

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Drei Vorlesungen in Rom - Cod. Ettenheim-Münster 196

Lugo, Juan

[S.l.], 1632-1633

Sectio I.

[urn:nbn:de:bsz:31-116360](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-116360)

DISPUTATIO I.

De fundamento Malitiæ moralis, vbi de prima regula moralitatis.

Premittenda necessario erit doctrina egius vtrius actui, bono
scilicet e malo, vt postea ad actum malum in particulari
eam applicemus. q̄a vero prædicatum coræ vtrius actui est
moralitas quam, vtrius addit supra actum liberum (: nec e.
oēs acty liberi s̄t morales.) prius explicandum erit quid sit
e vnde derumatur moralitas tanquam ex imo fonte, e radice
totius honestatis vel malitiæ.

SECTIO I.

An Moralitas sit aliquo, intrinsecum in actu
moralis?

Notæ actus moralis in p̄senti illigimus actum liberum regula-
tum per rationis regulam seu subditum illi, vt abstinere a
vitijs significatis ad quas hoc noie vti solemus. in p̄senti a.
significat actum qui fit libere, aduertente, rade ad bonitatem
vel malitiam moralem qua p̄t e in eo obbo vel actu. quid
vero sit hac bonitas vel malitia, ex parte obli dicemus sectione
sequenti. certum ergo, e dari aliquos acty morales, eos scilicet
qui s̄t boni vel mali, laudabiles vel vituperabiles, digni premio
vel poena. certum etiam e dari alios acty n̄ morales, quales
s̄t qui sunt a dormientibus, amensibus, vel infantibus &c.
noie itaq̄ quarimus: an illis p̄dicatum moralitatis sit in eis
aliquo, acty e deest alius sit, aliquo centrale, vel intrinsecum
eius vs actibus qui morales s̄t.

Supponimus a. acty morales alios e elicitos a volun-
tate, alios imperatos, quando e. datur elemosyna vel occiditur
innocens n̄ solum s̄t moralitatem, hoc e, bonitatem aut
malitiam voluntas interior dandi elemosynam vel occidendi,
sed etiam

includit rationem in obiecto aliquid extrinsecum actui, nam est differentiam
 v. g. d. vortari circa hoc obiectum circa quod modo dicitur non debere vortari. actui
 itaque est intrinsecum & extrinsecum vortari circa hoc obiectum circa quod modo dicitur
 non debere vortari, non tamen est illi intrinsecum quod modo dicitur non debere
 non tamen debendi in tale obiectum quare si modo non tamen quod in aduersitatem non dicitur
 tunc vobis tenderet in illud obiectum non est differentia rationi quod non opponere
 retur dictamini actuali eiusdem rationi. item libertas seu inaffectione
 non est necessario intrinseca huic actui, ut dicitur ex supradictis de libertate
 & moralitas completa non est adaequate intrinseca essentiali ipsi actui.

Obijciunt aliqui: quia assertio intellectuales non dicitur verum vel falsum
 per denominationem extrinsecam ab obiecto sed per suam essentiam. Et simi-
 liter actus voluntatis non debent esse boni vel mali per denominationem ab
 aliquo extrinseco sed per suam essentiam intrinsecam. Respondendo huic
 uno retroque, scilicet dicitur, quia assertio intellectuales dicitur verum vel falsum
 per denominationem in multo partialem ab obiecto extrinseco. Et similiter
 potest dici de actu voluntatis bono vel malo. Item dicitur ex libro in
 faciam. cap. de subtilia dicente: ab eo quod res est vel non est, proponitur dicitur
 vera vel falsa, et ex ratione ipsa, quando est probabilius iudicio. Petrum
 esse in foro meum iudicium mentale idem ordo est in sua essentia, sicut
 Petrus est ad huc in foro siue formae reliquerit forum, nulla est datur eadem pro-
 ma currentis cum meo intellectu quae potest variare, ^{propter} proportionem illius actus, cum
 in utroque casu ego assertor ex parte coniecturis et motibus quae habeo ad id
 iudicium, cum ergo actus meus per se in utroque casu idem sit, idem etiam
 debet esse actus. Sed, quia idem magis idem semper aptum est facere idem, actum
 magis illum esse verum nihil aliud est quam affirmare. Petrum esse in foro
 quando Petrus est in foro, imo pars est de certitudine huius actus nihil est affirmare
 Petrum esse in foro, et hoc idem habet quando est falsum, in vero pars nihil est
 Petrum verum esse in foro non est de certitudine huius actus, sed aliquid aduersitale
 et extrinsecum, quod opposito propositioni meae est vera, et quo oblatum est falsa.
 quod etiam in propositione vocali clare apparet, quia certe non est extrinse-
 ter eorum in sua essentia quando est verum, et quando est falsa. hoc ergo
 de veritate et falsitate supposito, quod ex professo petrum suppono in lib.
 de ha. quibus inde arguitur de eodem dicendum de bonitate
 et malitia actuum voluntatis, in quibus eadem videtur esse ratio, nam
 sicut hanc proportionem esse falsam est affirmare hoc obiectum esse
 quod verum, non emittit a parte rei, nisi hunc actum esse malum est amplecti
 hoc obiectum quod reprobatum ab intellectu, quare sicut falsitas in se non aliquid
 extrinsecum proportioni, ita malitia moralis debet includere aliquid
 extrinsecum voluntati.

Sed non videntur, quia in intellectu negari non potest quin possit dari
 aliqui

aliqui actus qui per suam naturam sunt veri, tales e. s. ut verus actus fidei
 divina e. fortasse oes cogitationes naturae & similiter in voluptate
 poterant ee aliqui actus qui per suam naturam sunt mali moraliter
 vel boni moraliter, si n. aliqui. ita impossibile, cur n. dicamus oes actus mo-
 rales voluntatis habere talem naturam per quam respiciant obitu n. utcumq;
 sed ut approbatum vel reprobatum a regule rationis? R. imo ex eo exemplo
 reboguetur arguere, sicut e. in illatu n. requirit oes actus veros ee etiam obitu
 veros, ex eo qd aliqui sunt etiam obitu verisita hies in voluntate, et aliqui
 actus morales etiam obitu boni vel mali, n. inde fieret oes debere ee etiam obitu
 ter bonos vel etiam obitu malos moraliter.

Dixi tñ in religioe bonitatem e. malitiam in gramlem n. sen-
 cer ee inseparabilem e. etiam obitu actus, ut abtinetur modo ab ea quadione:
 an, est aliquis bonus etiam obitu bonus e. aliquis etiam obitu malus, an ven-
 ois actus bonus potest fieri malus, vel saltem n. bonus, e. ois malus fieri n. malus,
 de quo dicimus infra.

Ita potest ee obiecto strae, quia scilicet bonitas mora-
 lis placet Deo e. malitia moralis displicet eidem, sed n. displicet Deo
 advertentia potest, sed sola existens actus voluntatis e. voluntas n. de no-
 mingu mala vel bona ad advertentia rationis sed a sua entitate.
 ad hoc tñ arguere dicimus satis supra agentes de actu libero voluntatis.

Quarunt aliqui in presenti: utrum actus bonus moralis e.
 actus malus, n. veniant varuocē in ratione actus moralis. R. dubitandi e.
 duplex, imo, qd actus moralis alig e. positivus, alig privativus in sentia
 qua dicitur puram omnimodam libertatem, positivus a. e. privativus n.
 potest dari negativu uniuocē. Quae, qd malitia moralis consistit in pri-
 vatione bonitatis moralis e. bonitati e. malitia moralis n. datur recepto
 coram uniuocē moralitatis, qd est coram enti e. n. enti.

Ita affirmatiue, ad imam rationem dubitandi negari-
 mus iam supra illam rationem, e. diximus de exercitium libertatis
 debere ee aliquid positivum. ad idem infra dicimus malitiam saltem
 fundamentalem ee aliquid positivum physice, unde quicquid sit de malitia
 formalis, poterit dari receptus coram bonitati e. malitia fundamentaliter uniu-
 ois, nam etiam in sentia straria actus malus per suam entitatem
 positivam debet ee fundamentaliter malus ante privationem bonitatis qua
 psequatur, ut ibi videbimus.

Potes: quid sit illud positivum in quo veniant bonitas
 e. malitia moralis, seu conformitas e. disformitas. R. ee qdam
 positivam coram abstractam, ab utraque illud qd abstractitur a rela-
 tione similitudinis e. dissimilitudinis. ita a. illud positivum appellari
 regulabilitatem per rationem dictantem aliquid ee malum vel bonum.

petes

retes obtinens: per quod constituitur obiectum obui morale boni vel
mali moraliter. De hoc dicemus sectione sequenti.

SECTIO II

Per quod constituitur obiectum in ratione boni vel mali,
in ordine ad regulandos actus voluntatis.

Ratio dubitandi est, quia difficile est videre circulum in bonitate, et
malitia morali declaranda, quando est, scilicet: cur voluit
fieri sit mala. Sed, quia obui ipsum nempe, furtum et adulterium,
quando vero iustitia peccatur, cur quibus externa furti sit mala, videtur
quod oritur a voluntate, mala, alioquin si oriret a voluntate bona
vel pna divergentia ad prohibitionem aut maius illa actio externa
non foret mala per se, sed actio externa secundum se et pro-
cedendo a voluntate interna non est mala, nunquam ergo declaratur
quid sit illud ultimum ex quo imo est radicaliter oritur bonitas et malitia,
qua est in actibus interioribus vel exterioribus.

Hae difficultates dividit Theologos non tam in diversas sen-
tentias, quam in diversos modos eandem rem declarandi, oes enim conveniunt
in secunda ex parte, illud obui, prout constituitur ab actu, ali-
qua bonitate vel malitia obiectiva, qua sit prima ratio moralitatis
qua reperitur in actu, ita ut obui antecedenter ad actum sit bonum per
modum obui, et loco voluitis potest sit bona moraliter, quia tendit ad obui
bonum obiectivum, deinde ipsum obui seu actus exterioris quatenus, et per
executionem procedit ab illa voluntate bonae sit iam bonum non solum
obiectivum sed formaliter bonitate morali derivata ex volitione bona
a qua imperatur. an vero illa bonitas obiectiva imo, qua tenet se ex
parte obui antecedenter ad actum, dicenda sit bonitas naturalis vel moralis,
et quod sit de nomine, melius quidem appellatur bonitas moralis funda-
mentalis seu obiectiva, illa enim sola non sufficit ad volitionem
eam actionem simpliciter in genere moris, donec procedat volitio libera
qua ad illam bonitatem terminetur, quae volitio habet veram bonitatem
bonam moralem et simpliciter pertinet ad genus moris, quia simpliciter est digna
tudo et imo. haec ergo supponitur, de quo non videtur dubium, difficultas
tota est in explicanda illa bonitate fundamentali seu obiectiva, qua tenet se ex
parte obui, ita scilicet ut non includamus in illa bonitatem formalem moralem
qua postea derivatur a volitione.

Prima sententia est, primam regulam, ex qua imo oritur bonitas vel
malitia moralis, esse legem aeternam, illa enim obui sit mala, quae sit contra
legem, illa bona quae sit iuxta legem, illa in differentia quae non pro-
cipiuntur,